

100 jaar lerarenopleiding in Turnhout

Exact deze week is het 100 jaar geleden dat de eerste afgestudeerde leerkrachten lager onderwijs in Turnhout hun weg naar de Kempische scholen vonden. De eerste Nederlandstalige lerarenopleiding voor meisjes werd immers honderd jaar geleden opgericht in Turnhout. Drijvende kracht was zuster Marie Jozefa Haeck, die er in 1906 op 23-jarige leeftijd directeur van het Heilig Graf was geworden.

De oprichting van een normaalschool in de volkstaal was een rechtstreeks gevolg van de vroege vernederlandsing van de secundaire afdeling van het Graf. Al in 1906, veel vroeger dan andere meisjesscholen, opteerde Sma (Soeur Marie) Jozefa voor het Nederlands als instructietaal. Het was een keuze uit pedagogische overtuiging. In het begin van de 20ste eeuw werden in het Heilig Graf, zoals overal te lande, de lessen in het Frans gegeven, al kenden de instromende meisjes amper Frans! Hetgeen gedoceed werd, werd gewoon in het Frans van buiten geleerd, of men het nu begreep of niet. Door de keuze voor het Nederlands konden de lessen grondiger aangepakt worden.

Bovendien was Sma Jozefa ervan overtuigd dat „de wetenschappelijke ontwikkeling van de vrouw een basis kan zijn voor dieper geloofsleven en nauwere vereniging met God”. Maar dit vereiste ook diepere vakkennis bij de leraressen. Zo ontstond de behoefte aan een Nederlandstalige normaalopleiding voor leraressen.

Weldra kende heel Vlaanderen het Graf nu als de eerste normaalschool die „moedertaal instructietaal” in haar vaandel voerde. De gevolgen bleven niet uit: in een mum van tijd was het Graf voorgoed gelanceerd. Van overal te lande werden meisjes naar die revolutionaire Turnhoutse school gestuurd.

Schot in de roos

De Nederlandstalige normaalschool bleek al tijdens W.O. I een schot in de roos en door de uitbreiding in de volgende decennia moest voortdurend gebouwd en verbouwd worden. Toen tijdens W.O. II de Duitse troepen de school innamen, kocht het Heilig Graf in 1941 herenhuis Rochus in de Patersstraat aan om infrastructurele ademruimte te geven aan de lerarenopleiding en het regentaat (de ‘Middelbare normaalschool’) in het bijzonder. In 1961 werd die regentaatsopleiding aangevuld met de keuzemogelijkheden decoratief tekenen (later plastische kunsten) en kleding. In 1981-82 was het regentaat plastische kunsten de eerste afdeling die ook voor jongens werd opengesteld. In 1983-84 werd de volledige lerarenopleiding gemengd.

In 1986-87 werden de Turnhoutse lerarenopleidingen van Sint-Pieter en het Heilig Graf gefusioneerd tot één geheel. De gezamenlijke locatie werd het Heilig Graf. De éne fusie was echter amper verteerd of de volgende kwam er al aan, doordat het Vlaams Parlement op 14 juli 1994 het nieuwe Hogescholendecreet goedkeurde. Eén van de gevolgen daarvan was dat zowel het Pedagogisch Hoger Instituut (PHI) Heilig Graf Turnhout als dat van Kardinaal Van Roey Vorselaar voortaan onder de grote koepel van de Katholieke Hogeschool Kempen (KHK) opereerden. In het academiejaar 1998-1999 start die KHK met de opleiding L.O. en bewegingsrecreatie.

Op 21 september 2010 verhuisde de lerarenopleiding van de site in de Patersstraat naar de Campus Blairon. Een grote stap. Want al hoorde de lerarenopleiding op papier al een vijftiental jaar tot de Katholieke Hogeschool van de Kempen (KHK), voor velen bleef het in de praktijk (en naar gevoel!) al die jaren een wezenlijk stuk van het Heilig Graf. Bovendien kon je voor een bachelor secundair onderwijs algemene vakken voortaan alleen nog in Vorselaar terecht. Daarmee werd een belangrijk hoofdstuk in de geschiedenis van de Turnhoutse lerarenopleiding definitief afgesloten. Een voorlopig laatste fusieoperatie kwam er in 2012, toen de lerarenopleiding van Lessius in Mechelen fuseerde met de Kempense lerarenopleidingen van Turnhout en Vorselaar. Sindsdien spreken we van de ***bacheloropleiding onderwijs Thomas More***, gevestigd op de drie locaties.

Een begrip

Maar vele jaren, twee wereldoorlogen, meerdere maatschappelijke veranderingen, ontelbare onderwijsvernieuwingen en enkele fusies na de ***pionierstijd blijft de lerarenopleiding Turnhout in heel Vlaanderen een begrip***. Verschillende benamingen passeerden de revue: Lagere en middelbare normaalschool Heilig Graf, Pedagogisch Hoger Instituut Heilig Graf, Katholieke Hogeschool Kempen, Thomas More. Doorheen de jaren is de opleiding veel grootschaliger geworden. In het eerste alumnijaar studeerden er maar drie regentessen af, daarna klonnen de aantallen geleidelijk tot een 20-tal afgestudeerden per jaar.

Vandaag studeren meer dan 370 studenten aan de lerarenopleidingen in Turnhout.

Naast een lerarenopleiding lager onderwijs en secundair onderwijs lichamelijke opvoeding, zijn er ook vervolgoopleidingen zoals de banaba zorgverbreding en remediërend leren en het postgraduaat autismespectrumstoornis. Reeds 100 jaar lang en tot op vandaag zorgt de Turnhoutse lerarenopleiding voor degelijke en kwalitatief opgeleide leerkrachten. Dat is een enorme verdienste. Want aan het blijvend maatschappelijk belang van degelijk en eigentijds onderwijs kan niemand twifelen.

Met veel dank aan Kristien Aubroeck en Dries Horsten voor het ter beschikking gestelde materiaal.